

NÁRODNÍ
PAMÁTKOVÝ
ÚSTAV

ÚZEMNÍ ODBORNÉ
PRACOVNÍSTĚ
V BRNĚ

TISKOVÁ ZPRÁVA

Brno, 20. 12. 2022

Královo Pole získalo status památkové zóny

Dne 4. 11. 2022 nabylo účinnosti opatření obecné povahy, jímž Ministerstvo kultury na základě návrhu Národního památkového ústavu prohlásilo historicky a urbanisticky nejvýznamnější oblasti brněnské městské části Královo pole za památkovou zónu.

Prohlášená část Králova Pole představuje mimořádně hodnotný urbanistický prostor s výraznými architektonickými hodnotami. Památková zóna zahrnuje původně středověké jádro vsi s kartuziánským klášterem, její těžiště se však váže plánovitě založenému městskému útvaru v západním sousedství. Královo Pole povýšené roku 1905 na město koncepčně rozvíjelo svou novou čtvrť západně od páteřní Palackého třídy ve struktuře polohového a regulačního plánu z roku 1904 a to přinejmenším od druhé dekády 20. století v konturách velkorysé velkoměstské zástavby. Katastrofální bytovou nouzi po skončení 1. světové války řešilo Královo Pole obytnou výstavbou ve vlastní režii, které aktivně formovalo novou čtvrť kolem ústředního Slovanského náměstí. Velkorysé prostory vymezené obdobně velkorysou architekturou měly vytvářet životní prostředí ideální polis, v níž se snoubila víra v sociální pokrok s českým vlastenectvím, doplněným po roce 1918 étosem mladého Masarykova státu. Jedná se o jeden z nejpozoruhodnějších urbanistických počinů 1. poloviny 20. století ve střední Evropě. Jeho základ tvoří podélná osa Husitské ulice a navazujícího Slovanského náměstí, z něhož se rozevírá dvojice ulic Charvátská a Srbská, které s osou Husitské ulice tvoří v duchu urbanistických zásad Camilla Sitteho výrazný trojzubec. Součástí řešení je i parková úprava náměstí od hamburského zahradního architekta Leberechta Miggeho.

Nové Královo Pole bylo zastavěno jednak výraznými veřejnými stavbami (škola, gymnázium), jednak činžovními domy a po obvodu též vilami. Vesměs jde o díla předních soudobých architektů, která se dochovala v původní podobě a dává tak Novému Královu Poli charakter galerie moderních architektury 1. poloviny 20. století, od secese a moderny přes meziválečný tradicionalismus až k funkcionalismu.

Budování Králova Pole představuje neobyčejný doklad vzepětí společnosti, která se při formování svých pozemských příbytků vztahovala k vysokým cílům a idejím, z nichž některé historický vývoj antikvoval (třeba nacionální akcent), jiné však, třeba humanistický étos, představují hodnoty nadčasové, v dnešní stavební produkci, žel, zpravidla postrádané. Skutečnost, že se rozlehlé jádro nového Králova Pole od 20. let 20. století ve své urbanistické podstatě téměř nezměnilo, přestože patří k intenzivně obývaným a trvale populárním obytným oblastem Brna, je přesvědčivým dokladem, že se dílo stavebníků

a stavitelů pozdní monarchie a meziválečné republiky zdařilo. Aktuální prohlášení památkové zóny dává naději, že památkový status nejcennější části Králova Pole přispěje k uchování tohoto mimořádného kulturního dědictví naší společnosti.

Kontakt:

Mgr. Aleš Homola, vedoucí odboru evidence, dokumentace a IS

Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Brně je jedním ze čtrnácti krajských pracovišť NPÚ. Jeho úkolem je v Jihomoravském kraji naplňovat poslání odborné instituce památkové péče dané zejména zákonem o státní památkové péči, např. zpracovávat odborné podklady pro rozhodnutí výkonných orgánů, poskytovat konzultace a odbornou pomoc vlastníkům kulturních památek při jejich obnovách a sledovat stav památkového fondu na území kraje. Pracoviště v Brně zpracovává návrhy na prohlášení věcí či objektů za kulturní památky a podílí se následně na jejich evidenci. Spravuje dokumentační sbírky plánů, fotografií a dalších odborných podkladů ke kulturním památkám, vede veřejně přístupnou knihovnu a vydává odborné publikace.